

Bruxelles, 2.6.2014
COM(2014) 415 final

Recomandare de

RECOMANDARE A CONSILIULUI

privind Programul național de reformă al Letoniei pentru 2014

**și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Letoniei pentru
2014**

{SWD(2014) 415 final}

Recomandare de

RECOMANDARE A CONSILIULUI

privind Programul național de reformă al Letoniei pentru 2014

și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Letoniei pentru 2014

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 121 alineatul (2) și articolul 148 alineatul (4),

având în vedere Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului din 7 iulie 1997 privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice¹, în special articolul 5 alineatul (2),

având în vedere recomandarea Comisiei Europene²,

având în vedere rezoluțiile Parlamentului European³,

având în vedere concluziile Consiliului European,

având în vedere avizul Comitetului pentru ocuparea forței de muncă,

având în vedere avizul Comitetului economic și financiar,

având în vedere avizul Comitetului pentru protecție socială,

având în vedere avizul Comitetului pentru politică economică,

întrucât:

- (1) La 26 martie 2010, Consiliul European a aprobat propunerea Comisiei de a lansa o nouă strategie pentru creștere economică și ocuparea forței de muncă, Strategia Europa 2020, bazată pe coordonarea sporită a politicilor economice, care se va concentra pe domeniile-cheie în care sunt necesare acțiuni în vederea stimulării potențialului de creștere durabilă și de competitivitate al Europei.
- (2) La 13 iulie 2010, Consiliul a adoptat, pe baza propunerilor Comisiei, o recomandare privind orientările generale pentru politicile economice ale statelor membre și ale Uniunii (2010-2014), iar la 21 octombrie 2010 a adoptat o decizie privind orientările pentru politicile de ocupare a forței de muncă ale statelor membre, care formează împreună „orientările integrate”. Statele membre au fost invitate să țină seama de orientările integrate în cadrul politicilor economice și de ocupare a forței de muncă aplicate la nivel național.

---

¹ JO L 209, 2.8.1997, p. 1.

² COM(2014) 415 final.

³ P7_TA(2014)0128 și P7_TA(2014)0129.

- (3) La 29 iunie 2012, șefii de stat sau de guvern au convenit asupra unui Pact pentru creștere economică și locuri de muncă, prin care se oferă un cadru coerent de acțiune la nivel național, precum și la nivelul UE și al zonei euro, și care utilizează toate pârghiile, instrumentele și politicile posibile. Aceștia au stabilit acțiunile care trebuie întreprinse la nivelul statelor membre, exprimându-și în special angajamentul deplin față de îndeplinirea obiectivelor Strategiei Europa 2020 și față de punerea în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări.
- (4) La 9 iulie 2013, Consiliul a adoptat o recomandare privind Programul național de reformă al Letoniei pentru 2013 și a emis avizul cu privire la Programul actualizat de convergență al Letoniei pentru perioada 2012-2016.
- (5) La 13 noiembrie 2013, Comisia a adoptat analiza anuală a creșterii⁴, care marchează începutul semestrului european pentru coordonarea politicilor economice din 2014. În aceeași zi, Comisia a adoptat, în baza Regulamentului (UE) nr. 1176/2011, Raportul privind mecanismul de alertă⁵, în care nu a identificat Letonia ca fiind unul dintre statele membre pentru care urma să se efectueze un bilanț aprofundat.
- (6) La 20 decembrie 2013, Consiliul European a aprobat prioritățile pentru asigurarea stabilității financiare, a consolidării finanțelor publice și a acțiunilor de promovare a creșterii economice. Consiliul European a evidențiat că este necesar să se continue consolidarea bugetară într-un mod diferențiat și favorabil creșterii economice, să fie restabilite condițiile normale de creditare a economiei, să se promoveze creșterea economică și competitivitatea, să se combată șomajul și consecințele sociale ale crizei și să se modernizeze administrația publică.
- (7) La 29 aprilie 2014, Letonia și-a prezentat Programul național de reformă pentru 2014, iar la 30 aprilie 2014 Programul de stabilitate pentru 2014. Pentru a se ține seama de legăturile dintre cele două programe, acestea au fost evaluate în același timp.
- (8) Obiectivul strategiei bugetare prezentate în Programul de stabilitate pentru 2014 constă în reducerea treptată a deficitului global și în menținerea unui sold structural care să fie în concordanță cu obiectivul pe termen mediu atunci când se ia în considerare abaterea temporară permisă de la obiectivul pe termen mediu, având în vedere impactul reformei sistemice a pensiilor. Programul a modificat obiectivul pe termen mediu de la -0,5 % la -1,0 %; noul obiectiv pe termen mediu reflectă obiectivele Pactului de stabilitate și de creștere. Traectoria preconizată a soldului global menționat în programul Letoniei presupune o deteriorare treptată a soldului structural (recalculat), situându-se totuși în limitele marjei permise de punerea în aplicare a reformei pensiilor. Luând în considerare abaterea permisă de la obiectivul pe termen mediu, deficitul structural preconizat respectă cerința prevăzută de pact până în 2016. Cu toate acestea, majorarea preconizată a deficitului structural recalculat în 2017 conduce la o abatere de la calea de ajustare necesară pentru îndeplinirea obiectivului pe termen mediu. În ansamblu, strategia bugetară prezentată în program respectă, în mare parte, cerințele Pactului de stabilitate și de creștere. Se estimează că datoria publică va rămâne cu mult sub nivelul de 60 % din PIB pe întreaga perioadă a programului, scăzând la 31 % din PIB până în 2017. Scenariul macroeconomic pe care se întemeiază previziunile bugetare din program, care nu a fost aprobat oficial de o instituție independentă, este plauzibil. Se estimează că ritmul creșterii economice va rămâne la aproximativ 4 % pe an pe durata programului și se

---

⁴ COM(2013) 800 final.

⁵ COM(2013) 790 final.

preconizează creșteri de preț moderate. Scenariul bugetar al programului preconizează un declin brusc al ponderii veniturilor și cheltuielilor publice în PIB, reflectând mai multe măsuri de reducere a veniturilor adoptate pentru limitarea planificată a cheltuielilor. Cererea crescută în privința cheltuielilor din mai multe domenii de politică reprezintă un risc pentru previziunile din program referitoare la reducerea cheltuielilor. Previziunile Comisiei din primăvara anului 2014 arată că, deși politica bugetară respectă în 2014 cerința prevăzută de pact, în 2015 există un risc de abatere de la aceasta. În temeiul Regulamentului (CE) nr. 1466/97 al Consiliului, pe baza propriei evaluări a programului și pe baza previziunilor Comisiei, Consiliul consideră că, în 2014, abaterea deficitului structural de la obiectivul pe termen mediu reflectă impactul reformei sistemice a pensiilor, în timp ce în 2015 există un risc de abatere de la calea de ajustare necesară.

- (9) Letonia a luat măsuri în vederea reducerii sarcinii fiscale pentru persoanele cu venituri salariale mici și pentru familiile care au persoane în întreținere și a majorării impozitelor pe proprietate și a taxelor de mediu, însă nivelul și structura acestor taxe și impozite nu afectează suficient comportamentul operatorilor economici, în timp ce există în continuare anumite subvenții dăunătoare mediului. Deși autoritățile au făcut unele progrese privind îmbunătățirea respectării obligațiilor fiscale și reducerea ponderii activității economice nedeclarate, în special prin îmbunătățirea evaluării riscurilor și înăsprirea sancțiunilor aplicate în cazul comportamentului fraudulos, există în continuare provocări în combaterea fraudei și a evaziunii fiscale. În special, deși reprezintă un procent semnificativ din impozitele generale, veniturile din impozitul pe consum au un mare potențial de creștere dacă respectarea obligațiilor fiscale este îmbunătățită.
- (10) În ciuda unui plan de reformă, care inițial a fost ambițios, a învățământului superior, Letonia nu a înregistrat progrese în ceea ce privește instituirea unui sistem de acreditare aprobat la nivel internațional, planul de a introduce un nou model de finanțare este incert, consolidarea instituțiilor de învățământ superior a fost fragilizată, iar restricțiile în utilizarea limbilor străine au rămas neschimbate. Aceasta s-a întâmplat în ciuda faptului că există o mare marjă de manevră pentru reformarea sistemului de învățământ superior, care este prea amplu în raport cu populația în scădere, oferă prea multe programe de studiu diferite și prezintă un interes limitat pentru studenții și cadrele didactice din străinătate. Rezultatele primei evaluări independente a institutelor de cercetare arată că numai 10 % din instituțiile evaluate pot fi considerate drept centre de cercetare de înalt nivel internațional. Mai mult, Letonia a înregistrat o intensitate a activității de C&D de numai 0,66 % din PIB în 2012 și nu este în grafic în ceea ce privește atingerea obiectivului prevăzut în cadrul Strategiei Europa 2020 de a dedica 1,5 % din PIB cercetării și dezvoltării.
- (11) Letonia a înregistrat progrese în combaterea șomajului, al cărui nivel a scăzut considerabil. Cu toate acestea, nivelul șomajului în rândul tinerilor este încă relativ ridicat și sunt necesare măsuri de sensibilizare adresate tinerilor neînregistrați care nu desfășoară o activitate profesională. Deși Letonia a luat măsuri pentru a aborda neconcordanța de competențe și calitatea învățământului profesional, aceste măsuri necesită încă atenție, în special în ceea ce privește îmbunătățirea calității stagiilor de ucenicie și dezvoltarea unor orientări profesionale cuprinzătoare. Sfera politicilor active în domeniul pieței forței de muncă este în continuare limitată și depinde în prea mare măsură de lucrările publice.

- (12) Sărăcia în rândul persoanelor în vârstă de muncă este în continuare foarte ridicată în Letonia. Letonia a luat unele măsuri pentru a reforma asistența socială și a finalizat o evaluare la scară largă a sistemului de asigurări sociale, care a furnizat o temelie solidă pentru realizarea unei reforme bazate pe date concrete. Letonia a crescut semnificativ nivelul diferitelor prestații sociale pentru copii și a majorat pragurile neimpozabile ale impozitului pe venitul persoanelor fizice care se află în întreținere. Cu toate acestea, eficacitatea protecției sociale în ceea ce privește reducerea sărăciei este în continuare slabă, iar crearea unui sistem de protecție socială eficace rămâne o problemă. În general, o parte importantă din populație este expusă riscului de sărăcie sau de excluziune socială, iar în cazul copiilor această pondere este chiar mai ridicată. Familiile cu copii, șomerii, persoanele cu handicap și persoanele care locuiesc în zone rurale sunt expuse unui risc foarte ridicat de sărăcie și de excluziune socială. Ca procent din PIB, cheltuielile Letoniei cu protecția socială sunt cele mai scăzute din UE. Accesul la serviciile de sănătate este limitat din cauza costurilor, inclusiv din cauza ratei ridicate de plăți directe și a plăților informale, acestea fiind predominante, ceea ce face ca o mare parte a populației să nu își poată satisface nevoile legate de sănătate. Există o mare marjă de manevră pentru a spori eficiența sistemului, pentru a asigura o finanțare eficace din punctul de vedere al costurilor și pentru a promova activități de prevenire a bolilor.
- (13) Letonia a înregistrat unele progrese în privința deschiderii către concurență a pieței sale de energie electrică, deschidere care va fi extinsă asupra sectorului gospodăriilor la începutul anului 2015. În luna iunie 2013, Letonia a aderat la piața regională Nord Pool Spot de contractare a energiei electrice din zona Scandinavia-Marea Baltică. Este necesară consolidarea în continuare a interconexiunilor cu piața UE a energiei, întrucât în prezent Letonia este dependentă de importuri, iar conexiunea electrică transfrontalieră cu Estonia este în mare parte saturată. Prin urmare, dezvoltarea unei infrastructuri este esențială, Letonia confruntându-se cu probleme majore în acoperirea deficiențelor în materie de infrastructură. S-au înregistrat, de asemenea, unele progrese în sectorul gazelor naturale, întrucât parlamentul a aprobat modificări la legea energiei, care prevăd deschiderea treptată a pieței gazelor, începând din aprilie 2014; cu toate acestea, deschiderea totală a pieței a fost amânată până în 2017. Letonia a prezentat un mix echilibrat de măsuri de politică destinate economiilor de energie pentru principalele sectoare ale economiei, iar în anii viitori, peste 70 % din economiile de energie vor fi generate în sectorul clădirilor. Totuși, eficiența în domeniul transporturilor, al clădirilor și al sistemelor de încălzire trebuie îmbunătățită în continuare.
- (14) Letonia a adoptat măsuri semnificative pentru a îmbunătăți capacitatea sistemului judiciar de a reduce numărul de cauze nesoluționate și durata procedurilor. Cu toate acestea, numărul mare de cauze judiciare nesoluționate reprezintă în continuare o amenințare pentru întreprinderi și trebuie finalizate reformele menite să îmbunătățească eficiența și calitatea sistemului judiciar, inclusiv în materie de insolvență, mediere și arbitraj. Letonia a propus reforme ambițioase ale administrației publice, însă implementarea acestora este lentă și nu se aplică administrațiilor locale, iar reforma întreprinderilor deținute de stat a fost amânată în mod semnificativ. Este necesar să se aducă modificări legii concurenței pentru a acorda Consiliului Concurenței o mai mare independență instituțională și financiară de a interveni în mod eficace împotriva acțiunilor organismelor publice și private care restrâng concurența.

- (15) În contextul semestrului european, Comisia a efectuat o analiză cuprinzătoare a politicii economice a Letoniei și a evaluat Programul de stabilitate și Programul național de reformă al acestei țări. Comisia a ținut seama nu numai de relevanța acestora pentru o politică bugetară și socioeconomică sustenabilă în Letonia, ci și de conformitatea acestora cu normele și orientările UE, având în vedere necesitatea de a consolida guvernanta economică globală a Uniunii Europene prin oferirea unei contribuții a UE la deciziile naționale viitoare. Recomandările formulate de Comisie în cadrul semestrului european se reflectă în recomandările 1-5 de mai jos.
- (16) Prin prisma acestei evaluări, Consiliul a examinat Programul de stabilitate al Letoniei, iar avizul⁶ său se reflectă îndeosebi în recomandarea 1 de mai jos.
- (17) În contextul semestrului european, Comisia a efectuat și o analiză a politicii economice a zonei euro în ansamblul său. Pe baza acestei analize, Consiliul a formulat recomandări specifice adresate statelor membre a căror monedă este euro. Letonia ar trebui să vegheze la punerea în aplicare integrală și în timp util și a acestor recomandări,

RECOMANDĂ ca, în perioada 2014-2015, Letonia să întreprindă acțiuni astfel încât:

1. Să își mențină o poziție bugetară solidă în 2014 și să își consolideze strategia bugetară începând din 2015, asigurându-se că abaterea de la obiectivul pe termen mediu rămâne limitată la impactul reformei sistemice a pensiilor. Să își continue eforturile de a reduce mai mult sarcina fiscală asupra persoanelor cu venituri salariale mici, prin orientarea acesteia către impozitele pe proprietate și către taxele de mediu, care să fie mai favorabile creșterii economice, prin întărirea respectării obligațiilor fiscale și prin îmbunătățirea colectării impozitelor.
2. Să accelereze implementarea reformei învățământului superior, în special prin instituirea unei agenții independente de acreditare și a unui model de finanțare care recompensează calitatea. Să furnizeze orientări profesionale la toate nivelurile educaționale, să amelioreze calitatea învățământului și a formării profesionale, inclusiv prin încurajarea urmării unor stagii de ucenicie, și să facă progrese privind capacitatea de inserție profesională a tinerilor, inclusiv prin adoptarea unor măsuri adresate tinerilor neînregistrați care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare. Să adopte măsuri în favoarea unui sistem de cercetare mai integrat și mai cuprinzător, inclusiv prin concentrarea finanțării asupra institutelor de cercetare competitive la nivel internațional.
3. Să reformeze în continuare asistența socială și finanțarea acesteia pentru a asigura o mai bună acoperire, un grad de adecvare a prestațiilor, o activare consolidată și servicii sociale specifice. Să extindă sfera de acoperire a politicilor active în domeniul pieței forței de muncă. Să îmbunătățească eficacitatea din punctul de vedere al costurilor, calitatea și accesibilitatea sectorului serviciilor de sănătate.
4. Să accelereze dezvoltarea interconexiunilor în domeniul gazelor și al energiei electrice cu statele membre vecine pentru a diversifica sursele de energie și a promova concurența printr-o mai bună integrare a piețelor energiei din zona Mării Baltice. Să își continue eforturile de îmbunătățire a eficienței energetice în domeniul transporturilor, al clădirilor și al sistemelor de încălzire.
5. Să finalizeze reformele judiciare, inclusiv reformele în curs ale cadrelor în materie de insolvență, mediere și arbitraj pentru a asigura un mediu juridic mai favorabil

---

⁶ Emis în temeiul articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului.

întreprinderilor și consumatorilor. Să accelereze reformele administrației publice, inclusiv prin implementarea unei reforme a gestionării întreprinderilor deținute de stat și prin consolidarea independenței instituționale și financiare a Consiliului Concurenței.

Adoptată la Bruxelles,

*Pentru Consiliu,
Președintele*